

Heydər Əliyev siyasətinin SSRİ dönəmi müasir dövrümüz üçün əhəmiyyətlidir

(Əvvəli ötən sayımızda)

Bela səfərlər Əliyevi təkcə islam ölkələrində deyil, habelə bütün dünyada tanıtdı. Bu gün Heydər Əliyevin uğurlu xarici siyasət aparmasında həmin əlaqələr mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Andropovun ən yaxın köməkçilərindən biri də Qorbaçov idi. Bu qabiliyyətsiz adamın Heydər Əliyevi gözü götürmürdü.

Fəqət, Əliyevin nüfuzu qarşısında ona ayırlar, yarındı. Tez-tez Əliyevləri Qara doniz sahilindəki villasına qonaq çağırırdı.

Lakin Əliyevlərlə qorbaçovlar ailəsi arasında səmimiyyət yaranmırdı. Çünki onlar təbiətən biri-birinə zidd adamlar idi. Raisanın şit hərəkətləri daha dözülməz idi. Bir dəfə Zərifə xanım bildirib ki, "Heydər, bu Qorbaçov səmimi deyil. Bunlara fikir vermək yaxşı olar. Bir daha dəvət etsələr, getməyək". Daha getmədilər. Qadın gözü sərraf gözdür.

Heydər Əliyev DTK-dakı dostlarından öyrənmişdi ki, Qorbaçov Stalinin türklərə qarşı yeritdiyi qanlı siyasətini-türk xalqlarını öz vətənlərindən sürgün etmək siyasətini davam etdirmək istəyir. Əliyev ona qarşı çıxmışdı. Lakin o, susmuşdu. Onların ilk toqquşması səbər, Qazaxıstanın rəhbəri Kunayevin vəzifədən götürülməsi məsələsində baş vermişdir. Bu məsələ Siyasi Bürodə həll edilərkən Heydər Əliyev sət şəkildə Qorbaçova demişdi: "Nə üçün Kunayevi vəzifədən götürmək istəyirsiniz? Kimi və hansı əsasla onun yerinə gətirəcəksən?"

"Yerinə Gennadi Kolbini qoymaq istəyirəm", - deyərək Qorbaçov cavab vermişdir.

"Nəyə görə Qazaxıstanda - türk respublikasında vəzifəyə rus gölməlidir? Qazaxların rəhbəri qazax olmalıdır. Rusların türk rəhbəri varmı? Kunayev 22 ildir Qazaxıstana rəhbərlik edir. Mən sənin namizədin Kolbunu yaxşı tanıyıram, işə yaramayan, bacarıqsız bir adamdır", - deyərək Heydər Əliyev fikrini axıra kimi demişdir.

Qorbaçov bu sözlərin müqabilində bərk əsəbləşir, lakin yənə də Kolbini irəli çəkir. Həmin bürodə Heydər Əliyevi müdafiə edən olmur. Qorbaçov Qazaxıstandan sonra Azərbaycana əl atır. Heydər Əliyev onun Azərbaycana qarşılıq, şovinist münasibətlərinə dözə bilmir və Qorbaçova deyir: "Azərbaycanı qarışdırmağa yol verməyəcəm". O isə səsinə qaldıraraq Əliyevə deyib ki, "Sən Azərbaycanın işlərinə qarışma". Heydər Əliyev bu həyasız notadan hiddətlənir: "Nə demək istəyirsiniz? Mən azərbaycanlıyam", - deyərək, hirsli yerindən qalxıb Qorbaçovun üstünə yerimşdir.

Heydər Əliyev 1987-ci il oktyabrın 25-də istefaya ərizəsi verərək, işdən çıxdı.

Heydər Əliyevin həyatının ən ağır və sarsıntılı günləri başladı. Düşmənləri sayıya yaddılar ki, Əliyev ev dustağıdır.

1987-ci ilin payızında Heydər Əliyev istefaya gedəndə, bu hadisəni düşmənlər bir mənalı qarşıladılar. Sovet dövlətinin dağılmağa başladığı özbaşçılıq vaxtında türk dünyasının lideri Heydər Əliyevin Kremldən uzaqlaşması təkcə Azərbaycan xalqının deyil, başqa türk respublikalarının da həyatında özünü göstərdi.

Heydər Əliyev hiss edirdi ki, Qorbaçov türk respublikalarına qarşı çox adalətsiz və birtərəfli siyasət yeridir. 1990-cı ilin 20 yanvar Bakı qırğını, Ermonistanın özərimizə qışqırılması, məhsəti türklərinə qarşı törədilən vəhşiliklər bu deyilənlər üçün tutarlı faktlardır.

Həmin illərdə Qorbaçov özböklərə qarşı fitnəkar siyasət həyata keçirməyə başladı. Artıq Heydər Əliyev istefa vermişdi. Kremldə türkün müdafiəçisi yox idi. Qdlyan kimi erməni digəllərinin başçılığı ilə "Özbək məsələsi" deyilən məsələ ətrafında özbək xalqı təhqir olundu, var-dövləti talandı, ən yaxşı oğulları sovet zindanlarında çürüdüldü. Bəli, Kremldə türkün müdafiəçisi ar-

tıq yox idi.

Həmin istefadan iki həftə sonra daşnak Aqanbəkyan Fransanın "Humanite" qəzetində Dağlıq Qarabağın ermənilərə verilməyini haqqında Qorbaçovla razılıqlarını bütün dünyaya bəyan etdi. Bu qeyri-qanuni aktsiyadan sonra Qorbaçovun xeyir-duası ilə Azərbaycana Ermonistanın təcavüzü başlandı. Çünki Moskvada türkün müdafiəçisi yox idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin SSRİ-də və dünyada nüfuzunun artması, onun rəhbərlik,

təşkilatçılıq, yaradıcılıq, diplomatik bacarığı, geniş dünyagörüşü, dünya siyasətinə dərinəndə bələd olması onu SSRİ rəhbərliyində daha yüksək vəzifəyə irəli çəkəməsinə gətirib çıxardı. SSRİ rəhbərliyi baş katib Yuri Andropov hələ 60-cı illərdə tanıdığı və onun siyasi təkəkkür tərzinə, şəxsi keyfiyyətlərinə yüksək qiymət verdiyi Heydər Əliyevi SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini, MK Siyasi Bürosunun üzvü, Şərq ölkələri üzrə müşəviri təyin etdi. O, bu vəzifədə həm xarici siyasət məsələlərində, həm də iqtisadi islahatların həyata keçirilməsində, sosial problemlərin həllində, dövlət quruculuğunda nəzərə çarpacaq yenilikləri ilə seçildi. Onun tükənməz enerjisi və iş qabiliyyəti, işindəki ciddilik və intizamlıq, qanunları dərinəndə bilməsi, yüksək məsuliyyət hissinə malik olması Heydər Əliyevə böyük etimad qazandırmışdı.

1982-1987-ci illərdə sovet dövlətinin orta Şərqdə xarici siyasətini demək olar ki, Heydər Əliyev apardı. O, Misir, Suriya, İordaniya, Pakistan, İraq və başqa ölkələrə səfər etmişdi. Dünyanın 26 ölkəsində səfərdə sovet dövlət və hökumət nümayəndə heyətinə rəhbərlik edib. Bu səfərlərdə Heydər Əliyev çox böyük məharətlə Azərbaycanı və onun xalqını, dilimizi, dinimizi, mədəniyyətimizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi bütün dünyada tanıdıb. Xarici ölkələrdə Azərbaycan barədə geniş fikir formalaşdırıb.

Özünü azərbaycanlı olaraq dünyaya təqdim etməklə öz şəxsi keyfiyyətlərini və diplomatik siyasi qabiliyyəti ilə xalqımızı dərinəndə dünya xalqlarına və dövlətlərinə tanıtdırıb. Heydər Əliyevin SSRİ-də və dünyada nüfuzunun artması və SSRİ rəhbərliyinə real namizəd olması ermənipərəst Mixail Qorbaçovun narahət etməyə bilməzdi. Keçmiş SSRİ xarici işlər naziri Andrey Qromikovun oğlu Anatoli Qromiko atasının dediyi fikri belə ifadə edib: "SSRİ rəhbərliyinə cavan, enerjili, yüksək diplomatik qabiliyyəti olan, dünyada tanınan və qəbul olunan yalnız və yalnız Heydər Əliyev layiqdir".

Bu səbəbdən də M.Qorbaçov ona qışqancılıqla yanaşaraq Heydər Əliyevə qarşı çıxdı. Lakin Heydər Əliyev bir şəxsiyyət olaraq öz ucalığını bir daha sübut etdi. Çətin şəraitdə olsa da, həmişə olduğu kimi, öz xalqı ilə həmişə həmrəylik nümayiş etdirirdi.

Xalqının dəstəyi ilə yenedən özünün XX əsrin ortalarından etibarən, yəni hələ DTK-da hərbi əkskəşfiyyət idarəsinin rəisi vəzifəsində işlədiyi illərdən 1953-cü illərdən həmin orqanda milliləşdirmə, azərbaycanlılaşdırma siyasətini həyata keçirməklə, demokratik fikirlər şair və yazıçılarımızı, milli-mənəvi dəyərlərimizi qorumaqla müasir müstəqil demokratik hüquq dövlətimizin iqtisadi, sosial, hərbi bazasının əsaslarını, siyasi əsaslarını həmin illərin davamı olaraq 1969-1987-ci illərdən qurub yaratdığı müstəqil Azərbaycan dövlətinə rəhbərliyə gəldi. Çoxşaxəli, hərtərəfli inkişaf etmiş, günü-gündən zənginləşən, müasirləşən, yeniləşən, qloballaşan sivil dünyaya qovuşan Azərbaycan adlı şah əsərini yaratdı və təmənnəsiz olaraq xalqına bəxş etdi. Xalqının dünya azərbaycanlılarının, türk dünyasının ümummilli liderinə, qurtuluş dəhisinə çevrildi. Dünyanın qəbul etdiyi bənzərsiz dünyəvi siyasi xadim olaraq bəşər tarixinə əbədi lider, tarixi şəxsiyyət olaraq daxil oldu. Dünya xalqlarının, bəşəriyyətin mənafeyinə xidmət etməyə qadir olan ali siyasi kursumuzu Heydər Əliyev siyasi kursunu, yüzilliklərə hesablanmış siyasi kursu bəzilərə bəxş etdi.

Dəmir QURBANLI,

Heydər Əliyev siyasətini təbliğatçısı, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü, "Azad Azərbaycan" qəzetinin şöbə müdiri, "Qızıl Qələm", "Azərbaycan bayrağı", "Xalqın nüfuzlu ziyahı" media mükafatları laureatı

